

Middelen voor energietoezicht bij omgevingsdiensten

Rapport

April 2026

April 2026

Opgesteld door Informatiepunt Leefomgeving (IPLO) in opdracht van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat.

Informatiepunt Leefomgeving
Postbus 2232 | 3500 GE Utrecht
www.iplo.nl

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	3
Lijst van afkortingen	4
Tabellen en grafieken	4
1. Inleiding	5
1.1. Aanleiding voor dit onderzoek	5
1.2. Werkproces	5
1.3. Samenvatting van de bevindingen	6
2. Middelen van gemeenten en provincies	8
2.1. Totstandkoming van de gegevens	8
2.2. Beschikbare middelen voor energietoezicht	8
2.3. Contextuele duiding van de gegevens	11
2.3.1. Aanpalende taken	11
2.3.2. Seveso-taken	11
2.3.3. Budgetten 2025 ten opzichte van andere jaren	11
2.3.4. Energiebesparingsakkoord provincie Noord-Holland	11
3. SPUK-THE	12
3.1. Achtergrond SPUK-THE	12
3.2. Effecten	12
3.3. Verhouding middelen gemeenten en provincies.	12
3.4. Toelichting bij tabel 3 en grafiek 2	15
3.5. Effecten Noord-Hollands Energiebesparingsakkoord	15
3.6. Kanttekeningen bij SPUK-THE gegevens	15
4. Controles en capaciteit	16
4.1. Naleving van de plicht: hoeveel bezoek nodig?	16
4.2. Volledig toezicht en handhaving	16
4.3. Extra capaciteit nodig	17
4.4. Effectief toezicht is risicogestuurd	17
5. Effecten van energiecontroles	18
5.1. Doelgroep voor de energiebesparingsplicht	18
5.2. Bedrijven en instellingen bezocht	18
5.3. Hoeveel voldoen na een controle of hercontrole?	19
5.4. Controletraject bij informatieplicht en onderzoeksplicht	19
5.5. Effect van energiecontroles	19

Lijst van afkortingen

BAG	Basisregistratie Adressen en Gebouwen
Bal	Besluit activiteiten leefomgeving
EML	Erkende Maatregelenlijsten energiebesparing
ETS	Emissions Trading System
Fte	Fulltime-equivalent
ILT	Inspectie Leefomgeving en Transport
IPLO	Informatiepunt Leefomgeving
LOD	Last onder dwangsom
OD	Omgevingsdienst
RUD	Regionale Uitvoeringsdienst
RVO	Rijksdienst voor Ondernemend Nederland
SodM	Staatstoezicht op de Mijnen
SPUK-THE	Specifieke uitkering Toezicht en Handhaving Energiebesparingsplicht
VLOD	Voornemen last onder dwangsom
WPM	Werkgebonden personenmobiliteit

Tabellen en grafieken

Tabel 1	Beschikbare middelen (€) voor energietoezicht van gemeenten en provincies in 2025.
Tabel 2.1	Aantal uitgevoerde SPUK-THE (her)controles.
Tabel 2.2	Aantal uitgevoerde controles zonder SPUK-THE.
Tabel 3	Bijdrage gemeente, provincies en SPUK-THE in 2025.
Tabel 4	Noodzakelijkheid van extra fte.
Tabel 5	Cumulatief percentage bedrijven dat voldoet na controle, hercontrole, voornemen last onder dwangsom (VLOD) en last onder dwangsom (LOD).
Grafiek 1	Beschikbare middelen (€) voor energietoezicht van gemeenten en provincies in 2025.
Grafiek 2	Bijdrage gemeenten, provincie en SPUK-THE voor energietoezicht in 2025 (verdeling in %).
Grafiek 3	Aantal bezochte bedrijven en instellingen dat voldoet aan energiebesparingsplicht na een volledig controletraject, sinds de nieuwe ronde van de informatieplicht in 2023.
Grafiek 4	Cumulatief percentage bedrijven dat voldoet na controle, hercontrole, voornemen last onder dwangsom (VLOD) en last onder dwangsom (LOD).

1. Inleiding

De 28 omgevingsdiensten in Nederland voeren toezicht uit op de energiebesparingsplicht bij bedrijven en instellingen.¹ IPLO heeft op verzoek van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat onderzocht hoeveel financiële middelen gemeenten en provincies ten behoeve van toezicht en handhaving beschikbaar stellen, het aantal benodigde fte's wanneer 100% van de doelgroep wordt gecontroleerd en de effecten van energiecontroles.

Wat is de energiebesparingsplicht?

In Nederland moeten alle bedrijven en instellingen met jaarlijks energiegebruik vanaf 50.000 kWh elektriciteit of 25.000 m³ in aardgasequivalenten verbruiken voldoen aan de energiebesparingsplicht. Hiervoor moeten ze alle maatregelen treffen met een terugverdientijd van vijf jaar of minder.

Gemeenten en provincies zijn in de meeste gevallen het bevoegd gezag voor het toezicht op de energiebesparingsplicht. Omgevingsdiensten zijn middels het basistakenpakket aangewezen om voor de gemeenten en provincies toezicht te houden op de energiebesparingsplicht. Daarnaast is de minister van Economische Zaken en Klimaat (EZK) en de minister van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) bevoegd gezag en voeren de ILT en het SodM het toezicht uit.

Meer informatie over de energiebesparingsplicht: [Plicht ter verduurzaming van het energiegebruik | Informatiepunt Leefomgeving](#)

1.1. Aanleiding voor dit onderzoek

In het commissiedebat over energiebesparing van 18 december 2024 heeft de minister van Klimaat en Groene Groei toegezegd een brief te sturen over hoeveel bedrijven en instellingen voldoen aan de energiebesparingsplicht en hoeveel middelen beschikbaar zijn voor toezicht en handhaving.² Om hieraan invulling te geven is een uitvraag gedaan onder de omgevingsdiensten. Het doel van deze uitvraag is inzichtelijk maken:

- Welke middelen gemeenten en provincies beschikbaar stellen voor energietoezicht;
- Hoe de middelen van gemeenten en provincies zich verhouden tot de additionele rijksbijdrage (de Specifieke uitkering Toezicht en Handhaving Energiebesparingsplicht, SPUK-THE);
- Hoeveel capaciteit (uitgedrukt in fte's) noodzakelijk is om alle locaties binnen het verzorgingsgebied van een omgevingsdienst eens per vier jaar te controleren.³
- Hoeveel bedrijven en instellingen sinds de nieuwe ronde van de informatieplicht in 2023 voldoen aan de energiebesparingsplicht.

1.2. Werkproces

De scope van dit onderzoek beperkt zich tot de 28 omgevingsdiensten. In het najaar van 2025 heeft IPLO bij alle omgevingsdiensten een uitvraag gedaan middels een vragenlijst en een verzoek tot een verdiepend interview. Indien dat laatste niet mogelijk was, is alleen de vragenlijst ingevuld.

Er is gesproken met toezichthouders, adviseurs en teamleiders. In de meeste gevallen hebben de omgevingsdiensten ook een financial controller laten meekijken.

---

¹ Een aantal omgevingsdiensten is inmiddels gefuseerd en/of van naam veranderd. Voor dit rapport zijn de namen van de omgevingsdiensten zoals ze in 2025 bekend waren aangehouden. Sinds januari 2026 zijn de volgende fusies/naamaanpassingen geweest:

- RUD Noord-Limburg is veranderd in Omgevingsdienst Noord- en Midden-Limburg.
- RUD Drenthe is veranderd in Omgevingsdienst Drenthe.
- Omgevingsdienst Regio Utrecht en RUD Utrecht zijn gefuseerd in Omgevingsdienst Utrecht.
- Omgevingsdienst Regio Nijmegen en Omgevingsdienst Regio Arnhem zijn gefuseerd in Omgevingsdienst Groene Metropool.

² Tweede Kamer. Geraadpleegd 19-03-2025 via [Toezegging bij Energiebesparing | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#).

³ Het eens per vier jaar controleren van alle bedrijven en instellingen is geen norm vanuit de rijksoverheid.

In het onderzoek is gevraagd naar de financiële bijdragen vanuit gemeenten, provincies en het Rijk voor het jaar 2025. Er is gekozen voor 2025 als referentiejaar omdat dit de meest recente beschikbare gegevens zijn. De omgevingsdiensten hadden niet in alle gevallen inzicht in de precieze cijfers van de boven gestelde vragen. Ze hebben daarom in sommige gevallen op basis van een inschatting antwoord moeten geven. In januari en februari 2026 zijn de resultaten ter reactie bij de omgevingsdiensten, IPO en VNG voorgelegd. Alle data in dit rapport komt uit deze uitvraag, tenzij anders aangegeven.

1.3. Samenvatting van de bevindingen

1. Hoeveel procent van de doelgroep van de energiebesparingsplicht is vanaf 2023 bezocht als alle middelen in beschouwing worden genomen (gemeenten, provincies, Rijk)?

Deze ronde van toezicht en handhaving op de energiebesparingsplicht is gestart in juni 2023 en loopt tot en met juni 2027. Uit de SPUK-THE-data uit de Klimaatmonitor blijkt dat 30.681 bedrijven en instellingen zijn bezocht sinds de start van de nieuwe ronde van de informatieplicht in juni 2023 tot oktober 2025.⁴ Deze ronde loopt tot en met juni 2027. Het gaat dan om het totaal van de controles vanuit de SPUK-THE en vanuit de middelen van provincies en gemeenten buiten de SPUK-THE. Geschat wordt dat de doelgroep voor de energiebesparingsplicht – bedrijven en instellingen met een energieverbruik hoger dan 50.000 kWh of 25.000 m³ aardgasequivalenten – ongeveer 100.000 adressen omvat.⁵ Ongeveer 31% van de doelgroep is dus bezocht voor een energiecontrole. De verwachting is dat de doelgroep kleiner en daarmee het percentage bezochte locaties hoger is, omdat locaties met een energiebesparingsplicht soms meerdere adressen hebben.

2) Hoeveel dragen de provincies en gemeenten bij in 2025 aan energiebesparingstoezicht?

Op basis van de gegevens die de omgevingsdiensten zelf gerapporteerd hebben:

- Stellen gemeenten in totaal 120.234 uren beschikbaar voor totaalbedrag van € 13.702.652, -
- Stellen provincies in totaal 27.986 uren beschikbaar voor een totaalbedrag van € 3.179.779, -

In totaal is € 16.882.451,- beschikbaar gesteld door provincies en gemeenten voor energietoezicht in 2025. Zie hoofdstuk 2.

3) Hoe verhoudt de bijdrage van gemeenten en provincies zich tot de rijksbijdrage in 2025?

In 2025 was de bijdrage vanuit de gemeenten per omgevingsdienst gemiddeld 48%, 9% vanuit de provincie en 43% vanuit de SPUK-THE. De verhouding van de bijdrage uit de gemeenten, provincies en rijks gelden in de vorm van de SPUK-THE verschilt per omgevingsdienst. Zo wordt door een aantal gemeenten en provincies weinig tot niets bijgedragen. In andere gevallen dragen provincies juist extra bij. Zie hoofdstuk 3.

4) Hebben de omgevingsdiensten naar eigen inzicht genoeg capaciteit (fte's) om alle bedrijven en instellingen eens per vier jaar te controleren op de energiebesparingsplicht?

21 Van de 28 omgevingsdiensten geeft aan dat ze extra fte's nodig hebben om alle bedrijven en instellingen eens per vier jaar te kunnen controleren. Er zijn verschillende inzichten over wat een optimale bezoekfrequentie is. Een deel van de omgevingsdiensten geeft aan dat het niet altijd nodig is om alle bedrijven en instellingen eens in de vier jaar te bezoeken, omdat dit voor een deel van de doelgroep niet noodzakelijk is. Zie hoofdstuk 4.

5) Hoeveel bedrijven en instellingen nu voldoen aan de energiebesparingsplicht. Wat is de 'tussenstand' sinds de aanpassing van de wetgeving in 2023?

Omgevingsdiensten rapporteren dat 16.402 bedrijven en instellingen voldoen aan de energiebesparingsplicht na een controletraject. Het werkelijke aantal zal hoger liggen: drie omgevingsdiensten konden deze getalen niet aanleveren, maar hebben wel controletrajecten

⁴ Klimaatmonitor. Geraadpleegd 19-03-2025 via [Klimaatmonitor](#).

⁵ Bron CBS.

doorlopen. Er kan van worden uitgegaan dat binnen het verzorgingsgebied van deze omgevingsdiensten de gecontroleerde bedrijven ook voldoen aan de energiebesparingsplicht. Ook is het mogelijk dat bedrijven en instellingen die al voldoen aan de energiebesparingsplicht nog niet fysiek bezocht zijn door een omgevingsdienst. Deze bedrijven en instellingen zijn ook niet meegenomen in het totaal van 16.402.

Uit de uitvraag blijkt daarnaast dat een controletraject een sterke impuls geeft aan bedrijven en instellingen om aan de energiebesparingsplicht te voldoen. Na een eerste controle voldoet per omgevingsdienst gemiddeld 38% van de gecontroleerde locaties in een omgevingsdienstregio aan de energiebesparingsplicht. Na een controletraject stijgt dit naar 98% gemiddeld. De grootste sprong wordt gemaakt tussen de eerste controle en de hercontrole: van 38% naar 81%. Dit is een stijging van 43 procentpunten bij de bezochte doelgroep. Slechts bij gemiddeld 5% van de locaties binnen een omgevingsdienstregio is uiteindelijk een last onder dwangsom nodig. Zie hoofdstuk 5.

2. Middelen van gemeenten en provincies

Omgevingsdiensten zijn gevraagd hoeveel financiële middelen binnen hun omgevingsdienst beschikbaar waren voor energietoezicht op de energiebesparingsplicht in 2025. Het gaat om het bedrag dat is toegezegd door gemeenten en provincies, dus zonder de additionele rijksbijdrage.

2.1. Totstandkoming van de gegevens

De gerapporteerde gegevens zijn een benadering. Om de vraag te kunnen beantwoorden hoeveel middelen beschikbaar zijn gesteld door gemeenten en provincies, hebben veel omgevingsdiensten een inschatting moeten maken van de bedragen die beschikbaar zijn voor energietoezicht. Dit komt door de verschillende manieren waarop middelen voor energietoezicht opgenomen zijn in de financieringsstromen van de omgevingsdiensten. Zo werken sommige omgevingsdiensten op projectbasis en rekenen met een budget voor een periode van meerdere jaren. Voor de berekening van de bedragen die in dit rapport genoemd zijn, is dan meestal een verdeelsleutel gebruikt door de omgevingsdienst. De gegevens die genoemd worden zijn de begrootte bedragen. In werkelijkheid kunnen de bedragen afwijken, door andere inzet van uren of werknemers in een andere schaal.

2.2. Beschikbare middelen voor energietoezicht

De gegevens zijn compleet van 307 gemeenten van de in totaal 342 gemeenten.⁶ Deze gemeenten stellen in totaal € 13.702.652,- beschikbaar. Dat zijn 120.234 uren voor energietoezicht. De provincies stellen in totaal € 3.179.779,- beschikbaar. Dat zijn 27.986 uren voor energietoezicht.

In tabel 1 staan de uren en budgetten per omgevingsdienst. Grafiek 1 geeft een grafisch weergave van de budgetten per omgevingsdienst. Toelichting bij de cijfers volgt in 2.3.

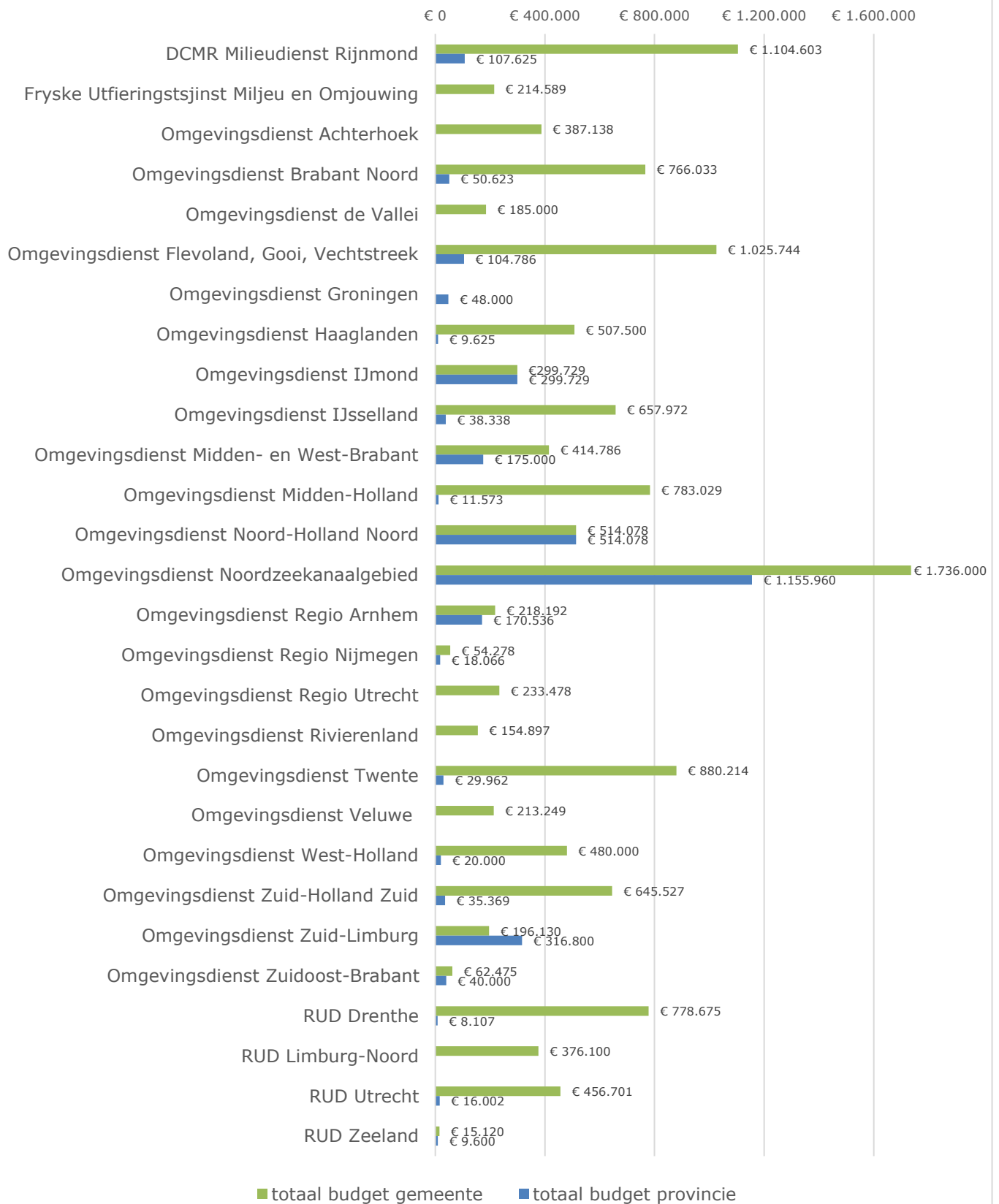
⁶ Gemeentelijke indeling op 1 januari 2026 | CBS

Omgevingsdienst	Aantal gemeenten met financiële inbreng	Aantal gemeenten in verzorgingsgebied omgevingsdienst ⁷	Totaal uren gemeente	Totaal budget gemeente	Totaal uren provincie	Totaal budget provincie
DCMR Milieudienst Rijnmond	13	13	9096	€ 1.104.603	875	€ 107.625
Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing	18	18	1870	€ 214.589	0	€ 0
Omgevingsdienst Achterhoek	10	10	3426	€ 387.138	0	€ 0
Omgevingsdienst Brabant Noord	10	10	6619	€ 766.033	437	€ 50.623
Omgevingsdienst de Vallei	5	5	1850	€ 185.000	0	€ 0
Omgevingsdienst Flevoland, Gooi, Vechtstreek	5	12	8141	€ 1.025.744	832	€ 104.786
Omgevingsdienst Groningen	0	10	0	€ 0	632	€ 48.000
Omgevingsdienst Haaglanden	9	9	4060	€ 507.500	77	€ 9.625
Omgevingsdienst IJmond	14	14	2855	€ 299.729	2855	€ 299.729
Omgevingsdienst IJsselland	11	11	5595	€ 657.972	326	€ 38.338
Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant	25	25	3632	€ 414.786	1530	€ 175.000
Omgevingsdienst Midden-Holland	6	6	6766	€ 783.029	100	€ 11.573
Omgevingsdienst Noord-Holland Noord	16	16	4943	€ 514.078	4943	€ 514.078
Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied	7	9	14000	€ 1.736.000	9322	€ 1.155.960
Omgevingsdienst Regio Arnhem	10	10	2154	€ 218.192	1639	€ 170.536
Omgevingsdienst Regio Nijmegen	1	6	405	€ 54.278	125	€ 18.066
Omgevingsdienst Regio Utrecht	15	15	2856	€ 233.478	0	€ 0
Omgevingsdienst Rivierenland	8	8	1451	€ 154.897	0	€ 0
Omgevingsdienst Twente	14	14	7932	€ 880.214	270	€ 29.962
Omgevingsdienst Veluwe	12	12	1960	€ 213.249	0	€ 0
Omgevingsdienst West-Holland	12	12	4700	€ 480.000	200	€ 20.000
Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid	10	10	5741	€ 645.527	315	€ 35.369
Omgevingsdienst Zuid-Limburg	16	16	1783	€ 196.130	2880	€ 316.800
Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant	21	21	525	€ 62.475	336	€ 40.000
RUD Drenthe	12	12	6247	€ 778.675	65	€ 8.107
RUD Limburg-Noord	15	15	4161	€ 376.100	0	€ 0
RUD Utrecht	11	11	4209	€ 456.701	147	€ 16.002
RUD Zeeland	1	13	120	€ 15.120	80	€ 9.600
Totaal	307	342	120.234	€ 13.702.652	27.986	€ 3.179.779

Tabel 1. Beschikbare middelen (€) voor energietoezicht van gemeenten en provincies in 2025. (n=28)

⁷ Bron: Omgevingsdienst NL. Geraadpleegd 18-03-2025 via [Omgevingsdiensten - Omgevingsdienst NL](#)

Grafiek 1. Beschikbare middelen (€) voor energietoezicht van gemeenten en provincies in 2025

Grafiek 1. Beschikbare middelen (€) voor energietoezicht van gemeenten en provincies in 2025. (n=28)

2.3. Contextuele duiding van de gegevens

De bovenstaande gegevens geven een indicatief beeld, maar kunnen afwijken van de werkelijke waarden. De volgende informatie moet meegenomen worden bij het interpreteren van deze cijfers:

2.3.1. Aanpalende taken

Financieringsstromen binnen een omgevingsdienst zijn niet altijd direct te koppelen aan specifiek toezicht op de energiebesparingsplicht, omdat omgevingsdiensten op meerdere normen toezicht houden. Er is gevraagd naar de beschikbare middelen voor energietoezicht. Sommige omgevingsdiensten voeren aanpalende taken zoals label-C en de rapportageverplichting werkgebonden personenmobiliteit (WPM) uit binnen dezelfde budgetten die de gemeente of provincie beschikbaar heeft gesteld. Het kan daarom zijn dat de hiergenoemde budgetten ook de middelen voor deze aanpalende taken bevatten.

2.3.2. Seveso⁸-taken

Een aantal omgevingsdiensten heeft zogenoemde Seveso-taken: zij voeren controle uit bij Seveso-inrichtingen.⁹ Het gaat om de volgende omgevingsdiensten:

- Omgevingsdienst Groningen (voor Groningen, Drenthe en Friesland)
- Omgevingsdienst Regio Nijmegen (voor Overijssel en Gelderland)
- Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (voor Noord-Holland, Flevoland en Utrecht)
- DCMR Milieudienst Rijnmond (voor Zuid-Holland en Zeeland)
- Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant (voor Noord-Brabant)
- Omgevingsdienst Zuid-Limburg (voor Limburg)

Van deze omgevingsdiensten heeft een deel de budgetten die beschikbaar zijn voor Seveso-taken meegeteld in de bedragen die hier genoemd worden (in de provinciale bijdrage). Een deel van de omgevingsdiensten heeft dat niet gedaan, omdat bij hen de Seveso-taken in een ander team belegd zijn en daardoor de financieringsstromen anders lopen. Hierdoor zijn deze financieringsstromen niet direct te koppelen aan energietoezicht.

2.3.3. Budgetten 2025 ten opzichte van andere jaren

Meerdere omgevingsdiensten hebben aangegeven dat het hier gaat om een momentopname. De budgetten die in 2025 beschikbaar waren, zijn niet in alle gevallen structureel. Omgevingsdiensten hebben mogelijk in voorgaande jaren of in 2026 meer of minder budget beschikbaar dan hier is weer gegeven. Zo geeft één omgevingsdienst aan dat voor een aantal gemeenten in 2025 geen budget beschikbaar was (behalve SPUK-THE), omdat het streven van een bezoekfrequentie van 80% in die gemeenten al behaald was. Die omgevingsdienst gebruikt de SPUK-THE gelden om tot een 100% bezoekfrequentie te komen. Opvallend in de bovenstaande tabel is dat Omgevingsdienst Groningen en RUD Zeeland geen of minimaal budget van de gemeenten beschikbaar hebben voor energietoezicht. Deze beide omgevingsdiensten geven aan vanaf 2026 wel middelen van de gemeenten te krijgen. Dit laat zien dat het budget over de jaren kan fluctueren en de budgetten van 2025 niet volledig representatief zijn bij alle omgevingsdiensten voor een langere periode.

2.3.4. Energiebesparingsakkoord provincie Noord-Holland

In de provincie Noord-Holland loopt van 2022 t/m 2026 het Noord-Hollandse Energiebesparingsakkoord.¹⁰ Dit betekent dat de provincie een cofinanciering beschikbaar stelt voor de gemeenten die energietoezicht (buiten de SPUK-THE) financieren. In deze uitvraag zijn de budgetten die de provincie beschikbaar gesteld heeft voor de Noord-Hollandse omgevingsdiensten opgeteld bij het provinciebudget. Het gaat om de omgevingsdiensten Omgevingsdienst Noord-Holland Noord, Omgevingsdienst IJmond, Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied en Omgevingsdienst Flevoland, Gooi en Vechtstreek.¹¹

⁸ Richtlijn 2012/18/EU van het Europees Parlement en de Raad van 4 juli 2012 betreffende de beheersing van de gevaren van zware ongevallen waarbij gevaarlijke stoffen zijn betrokken, houdende wijziging en vervolgens intrekking van Richtlijn 96/82/EG van de Raad.

⁹ Seveso-inrichtingen zijn bedrijven waar met grote hoeveelheden gevaarlijke stoffen wordt gewerkt. Er gelden speciale regels voor deze bedrijven, o.a. in de Omgevingswet. Zie: [Milieubelastende activiteit Seveso-inrichting \(paragraaf 3.3.1 Bal\) | Informatiepunt Leefomgeving](#)

¹⁰ Zie voor meer informatie: [Energiebesparingsakkoord](#).

¹¹ Provincie Overijssel (periode 2019 t/m 2023) en provincie Gelderland (periode 2018 t/m 2024) hadden in het verleden beide een cofinancieringsstructuur, waarbij de provincie een deel van de kosten voor energietoezicht voor de gemeenten betaalden. In Gelderland

3. SPUK-THE

Omgevingsdiensten ontvangen voor de jaren 2022 tot en met 2026 een additionele rijksbijdragen om het toezicht op de energiebesparingsplicht te versterken. Hiermee worden controles uitgevoerd, maar ook toezichthouders aangenomen en opgeleid. In dit hoofdstuk wordt gekeken naar de verhouding tussen de rijksbijdrage in de vorm van de SPUK-THE en de middelen van gemeenten en provincies.

3.1. Achtergrond SPUK-THE

De SPUK THE is door het ministerie van Economische Zaken en Klimaat in de periode van 2022 tot en met 2026 beschikbaar gesteld voor omgevingsdiensten om de capaciteit voor toezicht en handhaving op de energiebesparingsplicht een impuls te geven. Het bedrag dat voor de jaren 2022 tot en met 2026 voor de specifieke uitkeringen beschikbaar is gesteld is € 56 miljoen.¹² Door de financiële impuls van het ministerie kunnen omgevingsdiensten kennis en capaciteit opbouwen voor energiebesparingsstaken. De SPUK-THE kan breed ingezet worden, o.a. het bezoeken van bedrijven en instellingen en voor het aannemen en opleiden van energietoezichthouders.

3.2. Effecten

Door de SPUK-THE hebben de 28 omgevingsdiensten samen circa 103,5 fte aan extra toezichthouders aangenomen.¹³ Ook zijn er meer energiecontroles geweest:

Tabel 2.1. Aantal uitgevoerde SPUK-THE (her)controles

	Controles	Hercontroles
Informatieplichtige bedrijven	14.096	5.564
Onderzoekspflichtige (niet ETS) bedrijven	947	288
EU ETS-deelnemers	264	30

Bron: Klimaatmonitor. Stand oktober 2025

Tabel 2.2. Aantal uitgevoerde controles zonder SPUK-THE

	Controles	Hercontroles
Informatieplichtige bedrijven	14.967	7.872
Onderzoekspflichtige (niet ETS) bedrijven	407	226
EU ETS-deelnemers	30	3

Bron: Klimaatmonitor. Stand oktober 2025

Omgevingsdiensten zetten ook SPUK-THE middelen in voor het inzicht verkrijgen in de doelgroep, stimulerende toezichtsactiviteiten en overheadkosten.

3.3. Verhouding middelen gemeenten en provincies.

De SPUK-THE wordt door alle omgevingsdiensten gebruikt. Er is per omgevingsdienst gekeken naar de hoeveelheid beschikbare SPUK-THE middelen ten opzichte van de financiering door gemeenten en provincies. Tabel 3 geeft weer hoeveel middelen omgevingsdiensten beschikbaar hadden in 2025, uitgedrukt in uren en budgetten, en hoeveel SPUK-THE er in 2025 voor elke omgevingsdienst beschikbaar was gesteld door het Rijk. Het geeft ook weer hoe deze budgetten procentueel verdeeld zijn. In grafiek 2 wordt deze procentuele verdeling grafisch weergegeven.

was een voorwaarde hiervoor dat de gemeenten zorgden dat minimaal 50% van de bedrijven bezocht werd (zie: [Uitvoeringsprogramma uitvoering en handhaving 2025](#)). De omgevingsdiensten in Gelderland gaven aan dat deze cofinanciering voor een impuls bij de gemeenten gezorgd heeft. Inmiddels zijn de energiecontroles ingebed in de beleidsvoering van de gemeenten. Omdat deze cofinanciering is afgelopen, zijn de provinciale bijdragen niet meegenomen in de berekeningen in dit rapport.

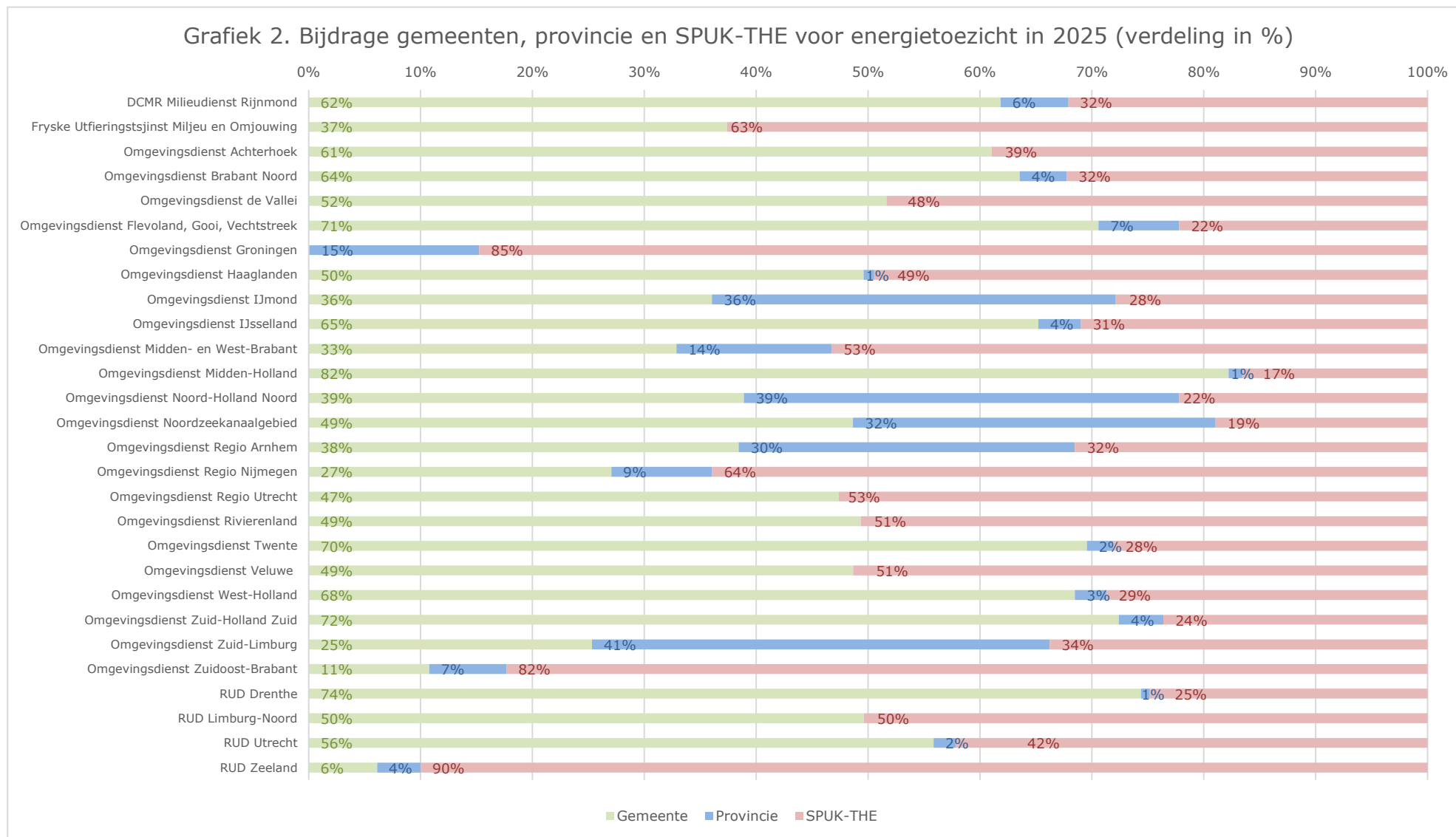
¹² RVO: [Specifieke Uitkering Toezicht en Handhaving Energiebesparingsplicht \(SpUk THE\)](#). Geraadpleegd 04-03-2026 via [Specifieke Uitkering Toezicht en Handhaving Energiebesparingsplicht \(SpUk THE\) | RVO.nl](#); Staatscourant 2022, 17828 | Overheid.nl. Geraadpleegd 04-03-2026 via <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stcrt-2022-17828.html>

¹³ Klimaatmonitor. Geraadpleegd 04-03-2026 via [DASHBOARD - Toezicht en handhaving energiebesparing - Nederland](#)

Omgevingsdienst	Totaal uren gemeente	Totaal budget gemeente	Totaal uren provincie	Totaal budget provincie	SPUK-THE uitgekeerd in 2025 ¹⁴	Totaal Gemeente + provincie + SPUK-THE	Bijdrage gemeente %	Bijdrage Provincie %	Bijdrage SPUK-THE %
DCMR Milieudienst Rijnmond	9096	€ 1.104.603	875	€ 107.625	€ 574.221	€ 1.786.449	62%	6%	32%
Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing	1870	€ 214.589	0	€ 0	€ 359.187	€ 573.776	37%	0%	63%
Omgevingsdienst Achterhoek	3426	€ 387.138	0	€ 0	€ 247.068	€ 634.206	61%	0%	39%
Omgevingsdienst Brabant Noord	6619	€ 766.033	437	€ 50.623	€ 388.832	€ 1.205.488	64%	4%	32%
Omgevingsdienst de Vallei	1850	€ 185.000	0	€ 0	€ 173.178	€ 358.178	52%	0%	48%
Omgevingsdienst Flevoland, Gooi, Vechtstreek	8141	€ 1.025.744	832	€ 104.786	€ 322.640	€ 1.453.170	71%	7%	22%
Omgevingsdienst Groningen	0	€ 0	632	€ 48.000	€ 266.979	€ 314.979	0%	15%	85%
Omgevingsdienst Haaglanden	4060	€ 507.500	77	€ 9.625	€ 506.171	€ 1.023.296	50%	1%	49%
Omgevingsdienst IJmond	2855	€ 299.729	2855	€ 299.729	€ 232.113	€ 831.571	36%	36%	28%
Omgevingsdienst IJsselland	5595	€ 657.972	326	€ 38.338	€ 312.641	€ 1.008.951	65%	4%	31%
Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant	3632	€ 414.786	1530	€ 175.000	€ 672.447	€ 1.262.233	33%	14%	53%
Omgevingsdienst Midden-Holland	6766	€ 783.029	100	€ 11.573	€ 157.780	€ 952.382	82%	1%	17%
Omgevingsdienst Noord-Holland Noord	4943	€ 514.078	4943	€ 514.078	€ 293.526	€ 1.321.682	39%	39%	22%
Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied	14000	€ 1.736.000	9322	€ 1.155.960	€ 676.341	€ 3.568.301	49%	32%	19%
Omgevingsdienst Regio Arnhem	2154	€ 218.192	1639	€ 170.536	€ 178.930	€ 567.658	38%	30%	32%
Omgevingsdienst Regio Nijmegen	405	€ 54.278	125	€ 18.066	€ 128.313	€ 200.657	27%	9%	64%
Omgevingsdienst Regio Utrecht	2856	€ 233.478	0	€ 0	€ 259.457	€ 492.935	47%	0%	53%
Omgevingsdienst Rivierenland	1451	€ 154.897	0	€ 0	€ 159.019	€ 313.916	49%	0%	51%
Omgevingsdienst Twente	7932	€ 880.214	270	€ 29.962	€ 355.382	€ 1.265.558	70%	2%	28%
Omgevingsdienst Veluwe	1960	€ 213.249	0	€ 0	€ 225.034	€ 438.283	49%	0%	51%
Omgevingsdienst West-Holland	4700	€ 480.000	200	€ 20.000	€ 200.964	€ 700.964	68%	3%	29%
Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid	5741	€ 645.527	315	€ 35.369	€ 210.521	€ 891.417	72%	4%	24%
Omgevingsdienst Zuid-Limburg	1783	€ 196.130	2880	€ 316.800	€ 261.581	€ 774.511	25%	41%	34%
Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant	525	€ 62.475	336	€ 40.000	€ 477.500	€ 579.975	11%	7%	82%
RUD Drenthe	6247	€ 778.675	65	€ 8.107	€ 259.900	€ 1.046.682	74%	1%	25%
RUD Limburg-Noord	4161	€ 376.100	0	€ 0	€ 382.018	€ 758.118	50%	0%	50%
RUD Utrecht	4209	€ 456.701	147	€ 16.002	€ 345.028	€ 817.731	56%	2%	42%
RUD Zeeland	120	€ 15.120	80	€ 9.600	€ 222.556	€ 247.276	6%	4%	90%
<i>Gemiddeld</i>	4182	€ 477.187	999	€ 113.564	€ 316.047	€ 906.798	48%	9%	43%
<i>Mediaan</i>	3846	€ 400.962	235	€ 24.981	€ 264.280	€ 796.121	49%	4%	36%
<i>Minimum</i>	0	€ 0	0	€ 0	€ 128.313	€ 200.657	0%	0%	17%
<i>Maximum</i>	14000	€ 1.736.000	9322	€ 1.155.960	€ 676.341	€ 3.568.301	82%	41%	90%

Tabel 3. Bijdrage gemeente, provincies en SPUK-THE in 2025. (n=28)

¹⁴ Bron [Staatscourant 2022, 17828](#) | [Overheid.nl](#) > [Officiële bekendmakingen](#)

Grafiek 2. Bijdrage gemeenten, provincie en SPUK-THE voor energietoezicht in 2025 (verdeling in %) (n=28).

3.4. Toelichting bij tabel 3 en grafiek 2

Uit deze gegevens blijkt dat de beschikbaar gestelde middelen door de gemeenten en provincies uiteenlopen. Een aantal omgevingsdiensten ontving in 2025 geen of nauwelijks geld van de gemeenten (minder dan 20%). Het gaat dan om RUD Zeeland, Omgevingsdienst Groningen en Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant. De omgevingsdiensten die in verhouding meer financiering uit de SPUK-THE ontvangen dan vanuit de gemeenten en provincies (meer dan 50%) zijn de Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing, Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant, Omgevingsdienst Regio Nijmegen, Omgevingsdienst Regio Utrecht, Omgevingsdienst Rivierenland en Omgevingsdienst De Veluwe.

Twee omgevingsdiensten geven aan dat de provincie in 2025 extra budget voor energiebesparingsstaken beschikbaar stelde, omdat het provinciebestuur dit van extra belang acht. Het gaat dan om de provincie Groningen en provincie Limburg.

3.5. Effecten Noord-Hollands Energiebesparingsakkoord

In tabel 3 en grafiek 2 zijn ook de effecten van het Noord-Hollands Energiebesparingsakkoord terug te zien. Binnen het akkoord is afgesproken dat de provincie de bijdragen van de gemeenten aan energietoezicht verdubbelt. Omgevingsdienst IJmond en Omgevingsdienst Noord-Holland Noord ontvingen in 2025 daarom dus een even hoog percentage van de provincie als van hun gemeenten. Bij de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied en Omgevingsdienst Flevoland, Gooi en Vechtstreek is dit effect minder zichtbaar. Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied geeft aan naast regulier toezicht extra taken voor de gemeenten uit te voeren. De budgetten voor deze taken worden niet verdubbeld door de provincie. In het verzorgingsgebied van Omgevingsdienst Flevoland, Gooi en Vechtstreek vallen zes van twaalf gemeenten binnen de provincie Noord-Holland en de andere zes binnen de provincie Flevoland. Alleen voor de gemeenten binnen Noord-Holland is voor deze omgevingsdienst budget vanuit de provincie beschikbaar.

3.6. Kanttekeningen bij SPUK-THE gegevens

De omgevingsdiensten ontvangen de SPUK-THE voor een aantal jaar, maar niet altijd in dezelfde verhouding. De begrootte bedragen voor 2025 zijn mogelijk niet voor iedere omgevingsdienst representatief voor het bedrag van de SPUK-THE dat over de gehele looptijd begroot is. Daarnaast zijn de gegevens over de begrootte SPUK-THE bedragen door de omgevingsdiensten zelf aangedragen bij RVO. Het leveren van deze gegevens aan de RVO is niet verplicht. Daardoor kan het voorkomen dat de werkelijke bedragen afwijken van de hierboven genoemde gegevens.

4. Controles en capaciteit

Omgevingsdiensten zijn gevraagd naar de optimale bezoekfrequentie voor energiecontroles. Hieruit kwamen veel verschillende inzichten: er was geen overkoepelende consensus. Omgevingsdiensten zijn ook gevraagd of het mogelijk is om alle locaties in hun verzorgingsgebied eens per vier jaar te bezoeken. Voor veel diensten is dit niet het geval, omdat niet alle diensten voldoende capaciteit (fte's) beschikbaar hebben. De omgevingsdiensten zetten mede daarom in op risicogestuurd toezicht.

4.1. Naleving van de plicht: hoeveel bezoek nodig?

De omgevingsdiensten zijn gevraagd naar hoe het aantal bedrijfsbezoeken zich verhoudt tot het naleven van de plicht door alle bedrijven en instellingen. Een deel van de omgevingsdienst vindt dat het een goed streven is om alle bedrijven en instellingen eens per vier jaar te bezoeken. Dit wordt met name als zinvol ervaren, omdat de erkende maatregelenlijst (EML) ook eens in de vier jaar geüpdatet wordt. Andere omgevingsdiensten zien dit anders. Er wordt bijvoorbeeld geopperd om toezicht te differentiëren naar het energieverbruik, bijvoorbeeld vaker controleren bij energie-intensieve bedrijven (zie ook 4.4). Op basis van de antwoorden is er nu nog geen gemeenschappelijk beeld te bepalen over de toezichtsfrequentie.

De Erkende Maatregelen Lijst (EML)

In de Erkende Maatregelenlijsten energiebesparing (EML) staan energiebesparende maatregelen met een terugverdientijd van 5 jaar of minder. De EML bestaat uit 3 onderdelen: Gebouwen, Faciliteiten en Processen. Met de EML kan aan de energiebesparingsplicht worden voldaan. (Tekst van [RVO](#)).

4.2. Volledig toezicht en handhaving

De omgevingsdiensten zijn gevraagd hoe zij staan tegenover volledig toezicht en handhaving. Hiermee wordt bedoeld alle bedrijven en instellingen onder de energiebesparingsplicht eens in de 4 jaar te controleren. De Algemene Rekenkamer gaat hier in het onderzoek naar de energiebesparingsplicht vanuit.¹⁵ Het aantal bedrijven en instellingen dat bezocht moet worden voor een energiecontrole is echter niet genormeerd. Er is geen normstelling voor omgevingsdiensten om een bepaald aantal bedrijven of instellingen te bezoeken. Omgevingsdiensten kunnen hierover wel afspraken gemaakt hebben met hun opdrachtgevers (gemeenten en provincies).

De antwoorden van Omgevingsdiensten over volledig toezicht en handhaving lopen uiteen. Een aantal omgevingsdiensten kon niet met zekerheid zeggen of ze hieraan kunnen voldoen en heeft daarom 'onzeker' of 'nee' geantwoord. Dit komt met name doordat de doelgroep die bezocht dient te worden niet volledig in beeld is. Daarom kon geen goed schatting gegeven worden van het bereik van de doelgroep in de periode 2027-2030. Omgevingsdiensten verwachten dat dit met het beschikbaar stellen van de energiegebruiksgegevens van bedrijven en instellingen via de netbeheerders duidelijker gaat worden. Veel omgevingsdiensten geven aan dat de onzekerheid over de rijksbijdrage (vervolg van de SPUK-THE) invloed heeft op hun inschatting. Op het moment dat deze uitvraag plaatsvond, was het nog niet duidelijk of de SPUK-THE verlengd zou worden of de financiering voor de omgevingsdiensten vanaf 2027 uit het gemeente- of provinciefonds zou komen. Alle omgevingsdiensten die met 'nee' geantwoord hebben, geven aan dat het afhangt van de rijks- en gemeentelijke bijdragen of ze de frequentie van eens per vier jaar kunnen behalen. Een aantal omgevingsdiensten geeft aan dat deze frequentie niet te behalen is zonder SPUK-THE. Zes

¹⁵ Algemene Rekenkamer (2024) *Energiebesparingsplicht, 2008-2023. Hoge ambities, onbekend resultaat*. Geraadpleegd 31-03-2026 via [Energiebesparingsplicht, 2008-2023 | Algemene Rekenkamer](#)

omgevingsdiensten geven aan deze frequentie ook niet te kunnen halen met SPUK-THE. Drie daarvan zeggen geen capaciteit te hebben om de frequentie te behalen. Ook drie omgevingsdiensten die 'onzeker' geantwoord hebben zeggen waarschijnlijk onvoldoende capaciteit te hebben voor deze bezoekfrequentie.

4.3. Extra capaciteit nodig

Aan de omgevingsdiensten is gevraagd of ze extra capaciteit (in fte's) nodig zouden hebben om aan de bezoekfrequentie van eens per vier jaar te voldoen: 21 van de 28 omgevingsdiensten geven aan dat ze extra menskracht nodig hebben om dit te kunnen doen. Zie tabel 4.

Van de 21 omgevingsdiensten die aangeven extra menskracht nodig te hebben, hebben 20 een schatting gemaakt hoeveel extra fte nodig te hebben. Dit komt uit op een totaal van 147,6 fte, met een bandbreedte van 1,5 tot 16 fte. Dat de geschatte extra capaciteit uiteen loopt is verklaarbaar, omdat de omvang van verzorgingsgebieden van de omgevingsdiensten verschilt. De omgevingsdiensten verschillen ook van omvang in capaciteit. Deze uitvraag is niet ingegaan op het benodigd aantal fte in verhouding tot de bestaande grootte van de bestaande capaciteit van een omgevingsdienst.

Heeft jouw OD meer fte's nodig?	Aantal
Ja	21
Nee	5
Onzeker	2

Tabel 4. Noodzakelijkheid van extra fte. (n=28)

4.4. Effectief toezicht is risicogestuurd

De omgevingsdiensten geven aan dat het niet realistisch is dat hun inzet capaciteit met de bovengenoemde inschattingen zal toenemen. Daarom zetten ze liever de capaciteit die beschikbaar is zo efficiënt mogelijk in. Het merendeel van de omgevingsdiensten ziet risicogestuurd toezicht als essentieel voor het bepalen van hun prioritering van locatiebezoeken. Aan de gekozen risico's wordt vervolgens een prioritering gehangen: het grootst ingeschatte risico wordt eerst bezocht, daarna het opvolgende risico, etc.¹⁶

18 Omgevingsdiensten geven aan al risicogestuurd te werken. De manier van risicogestuurd werken verschilt per omgevingsdienst. Het bepalen van de risico's en de prioritering die hieraan gegeven wordt, doen omgevingsdiensten op verschillende wijzen. Sommige zetten in op grootverbruikers, anderen kijken naar naleefgedrag, niet-indieners, branche, etc. Met risicogestuurd toezicht proberen omgevingsdiensten hun capaciteit zo efficiënt mogelijk in te zetten en een zo groot mogelijk besparingspotentieel aan te snijden.

¹⁶ De Bruijn en Teisman (7:2020) *Prioritering bij toezichthouders. Een onderzoek naar risicogestuurd toezicht*. Boom criminologie, Den Haag

5. Effecten van energiecontroles

Omgevingsdiensten zijn gevraagd naar het effect van een energiecontroletraject. Sinds de start van de nieuwe ronde voor de informatieplicht in 2023 zijn 16.402 bedrijven en instellingen bezocht en beoordeeld als voldaan. Omgevingsdiensten rapporteren dat een controletraject effectief werkt. Bedrijven en instellingen voldoen in de meeste gevallen al na een controle en hercontrole.

5.1. Doelgroep voor de energiebesparingsplicht

Omgevingsdiensten hadden in 2025 niet de totale omvang van de doelgroep in hun verzorgingsgebied in beeld. Omgevingsdiensten bezochten bedrijven op basis van verschillende informatiebronnen, zoals de ingediende informatieplichtrapportages en de gegevens van de RVO, BAG en kadaster. De beschikbaarstelling van de energieverbruiksgegevens van de netbeheerdersdata medio 2025¹⁷ geeft omgevingsdiensten meer handvatten om energierelevante bedrijven en instellingen te identificeren. De verwachting is dat deze gegevens in de loop van 2026 een beter inzicht in de doelgroep gaan opleveren.

Informatieplicht en onderzoeksplicht

Bedrijven en instellingen die aan de energiebesparingsplicht moeten voldoen – omdat ze een energieverbruik hebben van meer dan 50.000 kWh of 25.000 m³ in aardgasequivalenten – hebben ook een **informatieplicht**. Ze moeten hiervoor eens per vier jaar rapporteren over welke energiebesparende maatregelen ze hebben genomen.

Zie voor meer informatie over de informatieplicht: [Informatieplicht ter verduurzaming van het energiegebruik | Informatiepunt Leefomgeving](#).

Wanneer een bedrijf of instelling meer dan 10.000.000 kWh energie of 170.000 m³ aardgasequivalenten gebruikt, heeft het ook een **onderzoeksplicht**. Het bedrijf of de instelling moet dan rapporteren over het energieverbruik van de processen en faciliteiten en onderzoeken welke besparingsmaatregelen met een terugverdientijd van minder dan vijf jaar genomen kunnen worden. Tot 1 december 2027 geldt de onderzoeksverplichting alleen als een bedrijf of instelling zowel de ondergrens voor energieverbruik haalt als genoemd wordt in artikel 2.14c, lid 2 van het Activiteitenbesluit.

Zie voor meer informatie over de onderzoeksplicht: [Onderzoeksplicht bij verduurzaming van het energiegebruik | Informatiepunt Leefomgeving](#).

5.2. Bedrijven en instellingen bezocht

Omgevingsdiensten hebben wel zicht op het effect van de controletrajecten die doorlopen zijn. Voor deze uitvraag is daarom gevraagd naar het laatste. Omgevingsdiensten zijn gevraagd hoeveel bedrijven en instellingen zij bezocht hebben én als volledig voldaan beoordeeld voor de energiebesparingsplicht. 25 Omgevingsdiensten hebben hierover gerapporteerd: in totaal komen zij uit op 16.402 bedrijven en instellingen die voldoen aan de energiebesparingsplicht na een controletraject. Zie Grafiek 3.

Dit betekent dat op basis van de cijfers uit de klimaatmonitor, van de 30.681 bezochte bedrijven en instellingen ongeveer 53% momenteel voldoet. De verwachting is dat op den duur meer bedrijven en

¹⁷ IPLO. Geraadpleegd 10-03-2026 via [Energiegegevens van netbeheerders ontvangen nu juridisch mogelijk | Informatiepunt Leefomgeving](#).

instellingen zullen gaan voldoen omdat nog niet bij iedere locatie alle vervolgstappen na een eerste controle zijn genomen. Het totale aantal bedrijven en instellingen zal in werkelijkheid hoger liggen, omdat de gegevens van omgevingsdienst Groningen, omgevingsdienst IJmond en RUD Limburg Noord ontbreken. Ook is het te verwachten dat bedrijven en instellingen die al voldoen aan de energiebesparingsplicht nog niet fysiek bezocht zijn door een Omgevingsdienst.

5.3. Hoeveel voldoen na een controle of hercontrole?

Tabel 5 geeft weer hoeveel bedrijven en instellingen voldoen in de loop van een controle traject. Een controletraject bestaat uit een eerste controle, hercontrole, voornemen last onder dwangsom (VLOD) en een last onder dwangsom (LOD). Wanneer een bedrijf of instelling na een hercontrole nog niet voldoet aan de energiebesparingsplicht, kan een toezichthouder overgaan op handhaving. Er wordt dan eerst een voornemen last onder dwangsom (VLOD) gestuurd: een vooraankondiging dat het bedrijf of instelling beboet zal worden als de overtreding niet ongedaan gemaakt wordt, omdat het zich niet houdt aan de energiebesparingsplicht. Ten slotte wordt deze boete verstuurd en verbeurd als de overtreding niet ongedaan gemaakt wordt. Dit is de last onder dwangsom.¹⁸

De tabel moet als volgt gelezen worden: het totaal van de bedrijven en instellingen waar de omgevingsdiensten langsgaan is 100%. Er wordt vanuit gegaan dat na iedere stap in het controletraject het aantal bedrijven en instellingen dat aan de energiebesparingsplicht voldoet gestegen is. Dat betekent dat een omgevingsdienst die 100 bedrijven bezoekt bijvoorbeeld na de eerste controle 25 van de 100 bedrijven en instellingen als voldaan aan de energiebesparingsplicht constateert. In dat geval staat er 25% in de eerste kolom. Na hercontrole voldoen 50 van de 100 bedrijven en instellingen: 50% in de tweede kolom, etc.

5.4. Controletraject bij informatieplicht en onderzoeksplicht

In tabel 5 is een onderscheid gemaakt tussen informatieplichtige bedrijven en instellingen en onderzoeksplichtige bedrijven en instellingen (zie groene inzet). Daar waar een asterisk (*) staat, konden nog geen gegevens ingevuld worden. Dit omdat de omgevingsdienst nog niet toe is aan dit deel van het controletraject. Het kan daarom zijn dat een omgevingsdienst op minder dan 100% uitkomt. In grafiek 4 is grafisch weergegeven hoeveel bedrijven en instellingen in de loop van een controletraject voldoen aan de plicht, uitgedrukt in percentages. Voor de informatieplichtige bedrijven en instellingen hebben de omgevingsdiensten bijna allemaal een duidelijk beeld van de hoeveelheid bedrijven en instellingen dat voldoet na een controletraject. Voor de onderzoeksplichtige bedrijven en instellingen is dat niet het geval: een controletraject bij onderzoeksplichtige bedrijven en instellingen duurt aanzienlijk langer, omdat de bedrijfsprocessen ingewikkelder zijn dan bij de meeste informatieplichtige bedrijven en instellingen. De gegevens over de onderzoeksplicht zijn niet compleet genoeg om een algemeen beeld voor alle omgevingsdiensten te schetsen. In grafiek 4 zijn daarom alleen de percentages van de informatieplichtige bedrijven en instellingen meegenomen.

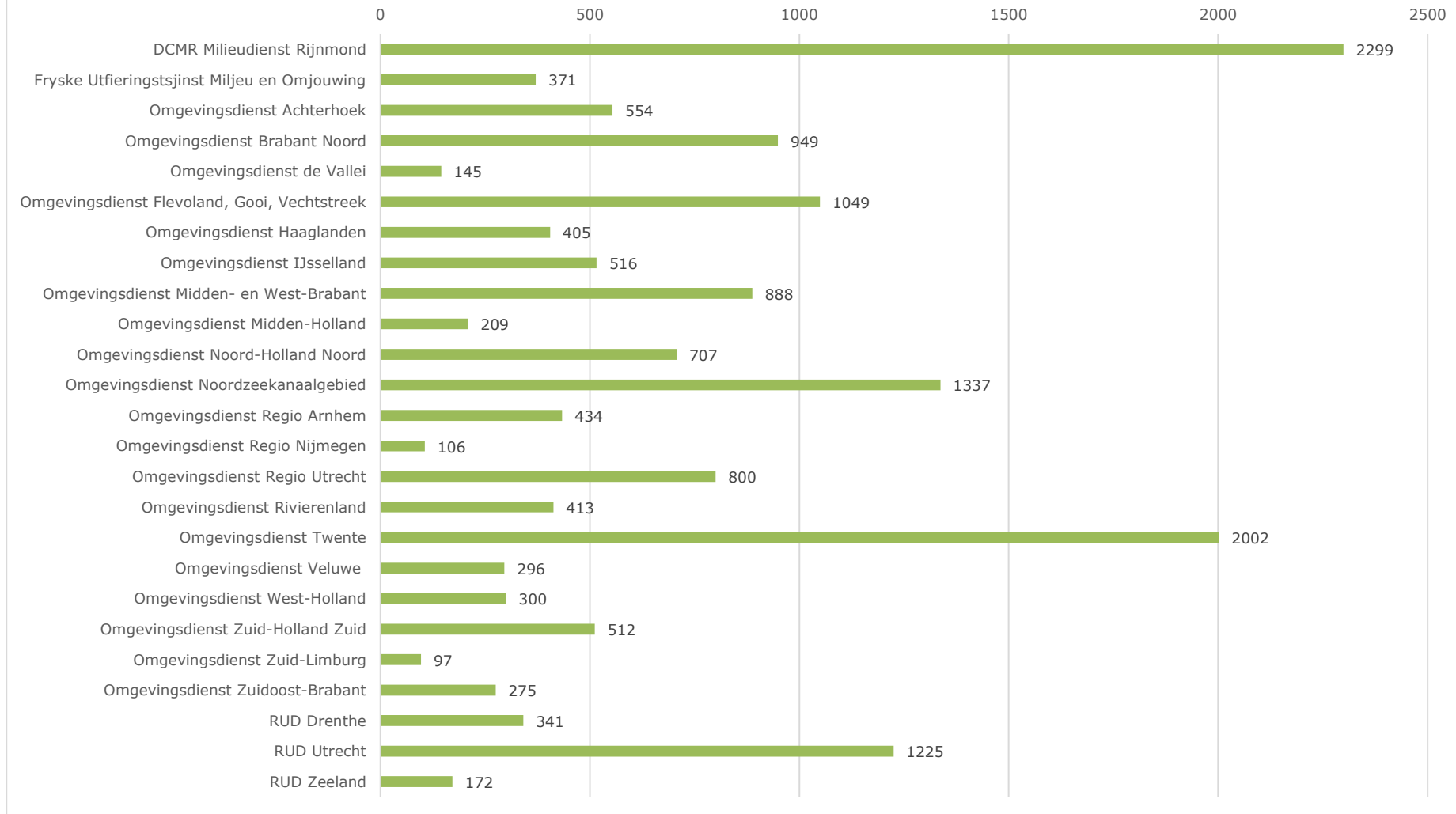
5.5. Effect van energiecontroles

Uit tabel 5 en grafiek 4 blijkt dat een controletraject een sterke impuls geeft aan bedrijven en instellingen om aan de energiebesparingsplicht te voldoen. Na een eerste controle voldoet gemiddeld 38% van de locaties in een omgevingsdienstregio aan de energiebesparingsplicht. Na een controletraject is dit 98% van de locaties. De grootste sprong wordt gemaakt tussen de eerste controle en de hercontrole: van 38% naar 81%. Dit is een stijging van 43 procentpunten. Een last onder dwangsom is uiteindelijk maar nodig bij gemiddeld 5% van de locaties in een omgevingsdienstregio.

---

¹⁸ De last onder dwangsom kan ook een langer proces worden. Een bedrijf of instelling kan bijvoorbeeld bezwaar aantekenen en in beroep gaan bij een bestuursrechter. Voor dit onderzoek zijn deze stappen achterwege gelaten.

Grafiek 3. Aantal bezochte bedrijven dat voldoet aan energiebesparingsplicht na controletraject, sinds 2023

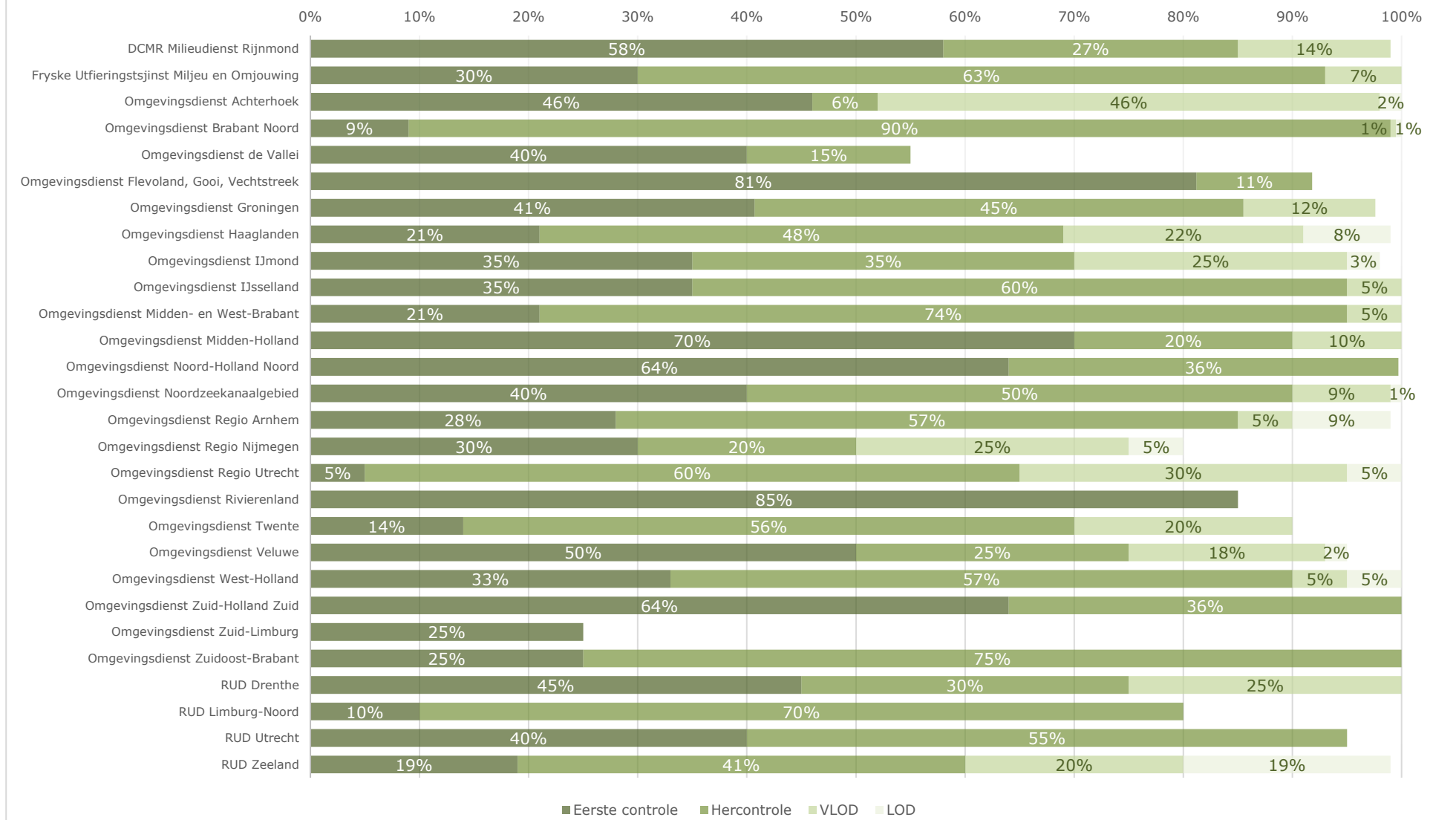

Grafiek 3. Aantal bezochte bedrijven en instellingen dat voldoet aan energiebesparingsplicht na een volledig controletraject, sinds de nieuwe ronde van de informatieplicht in 2023. (n=25)

Omgevingsdienst	Informatieplichtige bedrijven				Onderzoekspflichtige bedrijven			
	Eerste controle	Hercontrole	VLOD	LOD	Eerste controle	Hercontrole	VLOD	LOD
DCMR Milieudienst Rijnmond	58%	85%	99%	99%	50%	84%	100%	100%
Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing	30%	93%	100%	100%	0%	97%	99%	100%
Omgevingsdienst Achterhoek	46%	52%	98%	100%	*	*	*	*
Omgevingsdienst Brabant Noord	9%	99%	100%	100%	*	*	*	*
Omgevingsdienst de Vallei	40%	55%	*	*	*	*	*	*
Omgevingsdienst Flevoland, Gooi, Vechtstreek	81%	92%	*	*	*	*	*	*
Omgevingsdienst Groningen	41%	86%	98%	*	*	*	*	*
Omgevingsdienst Haaglanden	21%	69%	91%	99%	*	*	*	*
Omgevingsdienst IJmond	35%	70%	95%	98%	35%	70%	95%	98%
Omgevingsdienst IJsselland	35%	95%	100%	100%	*	*	*	*
Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant	21%	95%	100%	100%	*	*	*	*
Omgevingsdienst Midden-Holland	70%	90%	100%	100%	45%	*	*	*
Omgevingsdienst Noord-Holland Noord	64%	100%	100%	100%	13%	*	*	*
Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied	40%	90%	99%	100%	50%	*	*	*
Omgevingsdienst Regio Arnhem	28%	85%	90%	99%	*	*	*	*
Omgevingsdienst Regio Nijmegen	30%	50%	75%	80%	*	*	*	*
Omgevingsdienst Regio Utrecht	5%	65%	95%	100%	*	*	*	*
Omgevingsdienst Rivierland	85%	*	*	*	*	*	*	*
Omgevingsdienst Twente	14%	70%	90%	90%	10%	80%	*	*
Omgevingsdienst Veluwe	50%	75%	93%	95%	85%	*	*	*
Omgevingsdienst West-Holland	33%	90%	95%	100%	50%	*	*	*
Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid	64%	100%	100%	100%	*	*	*	*
Omgevingsdienst Zuid-Limburg	25%	*	*	*	10%	*	*	*
Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant	25%	100%	100%	100%	24%	10%	*	*
RUD Drenthe	45%	75%	100%	100%	*	*	*	*
RUD Limburg-Noord	10%	80%	*	*	10%	80%	*	*
RUD Utrecht	40%	95%	*	*	*	*	*	*
RUD Zeeland	19%	60%	80%	99%	*	*	*	*
<i>Gemiddeld</i>	38%	81%	95%	98%	32%	70%	98%	99%
<i>Mediaan</i>	35%	85%	99%	100%	30%	80%	99%	100%
<i>Minimum</i>	5%	50%	75%	80%	0%	10%	95%	98%
<i>Maximum</i>	85%	100%	100%	100%	85%	97%	100%	100%

Tabel 5. Cumulatief percentage bedrijven dat voldoet na controle, hercontrole, voornemen last onder dwangsom (VLOD) en last onder dwangsom (LOD). * = (nog) geen gegevens. Veelal zijn ODs nog niet toe aan dit deel van het handhavingstraject, of zijn de (V)LODs nog niet definitief. (n=28)

Grafiek 4. Percentage bedrijven dat voldoet na controle (cumulatief)

Grafiek 4. Cumulatief percentage bedrijven dat voldoet na controle, hercontrole, voornemen last onder dwangsom (VLOD) en last onder dwangsom (LOD). (n=28)

**Informatiepunt
Leefomgeving**

Kenniscentrum van de overheid